

Yabancı Dille Yapılan Üniversite Eğitiminin Anadili Becerileri Üzerindeki Etkisi

(Bilim ve Ütopya dergisinin Mayıs 2004 sayısında yayımlanmıştır.)

Ö.Aydın⁽¹⁾, S.Bilgen⁽²⁾, S. Çıkrıkçı⁽¹⁾, İ.Ergenç⁽¹⁾, G.Müftüoğlu⁽³⁾, M.Yücel⁽²⁾

(1) AÜ DTCF Dilbilim Bölümü

(2) ODTÜ Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü

(3) ODTÜ Türkçe Bölümü

Amaç:

Bu araştırmanın amacı, yabancı dille yapılan üniversite eğitiminin, öğrencilerin anadili becerileri üzerindeki etkisini irdelemektir.

Kapsam:

Araştırma, İngilizce eğitim gören Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin İktisadi ve İdari İlimler Fakültesi (ODTÜ olarak kısaltılacaktır) öğrencileri ile Türkçe eğitim gören Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (AÜ olarak kısaltılacaktır) öğrencilerini kapsamaktadır. Bu örnekleme grubu, öğrencilerin giriş puanlarının yakın, eğitim alanlarının da benzer olmasını sağlamak üzere seçilmiştir. Her iki fakültenin de İktisat, İşletme ve Uluslararası İlişkiler Bölümleri öğrencileri araştırmaya katılmıştır. Değerlendirmede yalnızca anadili Türkçe olan öğrencilerin yazdıkları metinler gözönüne alınmıştır. Değerlendirmeye katılan 85 kız ve 79 erkek öğrenci, fakülte ve sınıflarda dengeli biçimde dağılmıştır.

Yöntem:

Üniversite eğitiminin yabancı dille yapılmasının öğrencilerin dil becerileri üzerindeki etkisini ölçebilmek için, birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin dil becerileri arasındaki fark incelenmiştir. Araştırma, her iki üniversitenin birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerince yazılan metinlerin değerlendirilmesini içermektedir. Deneklerden iki metin yazmaları istenmiştir: Birinci metinde öğrenciler o yıl içinde okulda gördükleri derslerden herhangi birinde ilgilerini çeken bir konuyu özetlemişler, ikinci metinde ise, üniversite sınavının kendi yaşamlarını nasıl değiştirdiğini anlatmışlardır. Birinci metin, öğrencinin eğitim alanındaki görece teknik içerikli dil kullanımını, ikincisi ise öğrencinin bireysel yaşamına ilişkin, “günlük” olarak nitelendirilebilecek dil becerisini ortaya koyması amacıyla seçilmiştir.

Değerlendirmede kullanılan sayısal değişkenler şunlardır: (a) deneklerin yazdıkları tümce sayıları, (b) metinlerde anlam bozukluk ve bulanıklığı, tümceler arası bağlantısızlık, tekil/çoğul ve özne/yüklem uyumsuzluklarına yol açan hataların sayısı, (c) “mi”, “de” ve “ki” eklerinin doğru ve yanlış yazım sayıları.

Bu sayılarla oluşturulan nesnel ölçütlerin yanısıra, her öğrencinin yazdığı ikişer metin için tarafsız dil uzmanlarınca verilen (0-10) arasındaki öznel “anlatım” ve “yazım” notları, değerlendirmenin özünü oluşturmaktadır.

Sayısal Ölçütlerle Değerlendirme:

Sözü edilen fakülte ve bölümlerin birinci ve üçüncü sınıflarından rasgele seçilen toplam 164 öğrencinin yazdığı 328 metin üzerinde yapılan değerlendirmede, hem öznel hem de nesnel ölçütler kullanılmıştır. Aşağıda özetlenen bu sayısal ölçütlerin tablolarda gösterilen ortalamaları, %95 istatistiksel güvenilirlikle $\pm 0,02$ aralığı içindedir.

(1) Öznel Anlatım ve Yazım Ölçütleri: Her bir değerlendirici, iki üniversiteden de yaklaşık eşit sayıda denegın yazdığı metinleri değerlendirmiştir. Değerlendirmenin temel basamakları, araştırmacılar tarafından ortak olarak belirlendiğinden, verilen notların özneliği en aza indirgenmiştir. Ayrıca, not vermedeki olası yaklaşım farklılıklarını gidermek üzere, her değerlendiricinin verdiği 20 – 40 adet not doğrusal bir işlevden geçirilerek, not ortalamasının 6,5 ve en yüksek not değerinin 10 olması sağlanmıştır. Dil uzmanlarınca verilen notların dağılımı Tablo 1’deki gibidir:

Tablo 1. Değerlendiricilerin Not Ortalamaları

Grup ↘ / Notlar →	Teknik Anlatım	Günlük Anlatım	Yazım	Ortalama
AÜ 1.sınıf (54 kişi)	6,1	6,7	5,6	6,1
AÜ 3.sınıf (32 kişi)	7,6	7,7	7,8	7,7
ODTÜ 1.sınıf (44)	5,8	6,3	6,2	6,1
ODTÜ 3.sınıf (34)	5,1	4,8	3,8	4,6

(2) Nesnel Anlatım Ölçütü: Metindeki tümcelerden, anlatım bozukluğu/bulanıklığı, bir önceki tümceye bağlantısızlık, tekil/çoğul uyumsuzluğu ve özne/yüklem uyumsuzluğu gibi hata içerenleri çıkarıldığında, geriye kalan düzgün anlatımlı tümce sayısını toplam tümce sayısına bölerek elde edilen nesnel “anlatım ölçütü”nün dağılımı Tablo 2’de gösterilmektedir:

Tablo 2. Nesnel Anlatım Ölçütlerinin Dağılımı

Grup ↘ / Anlatım Ölçütü →	Teknik Anlatım	Günlük Anlatım	Ortalama Anlatım
AÜ 1.sınıf	5,4	7,4	6,4
AÜ 3.sınıf	5,8	7,1	6,4
ODTÜ 1.sınıf	7,1	7,0	7,1
ODTÜ 3.sınıf	5,8	6,7	6,3

(3) Nesnel Yazım Ölçütü: Yazıda geçen bazı eklerin (ayrı yazılması gereken “mi”, “de”, “ki” ekleriyle, birleşik kullanılması gereken “ki” eki gibi) doğru kullanım sayılarını, bu eklerin toplam kullanım sayılarına bölünüp 10 ile çarpılmasıyla bulunan nesnel “yazım ölçütü”nün dağılımı ise Tablo 3’te verilmektedir. 164 öğrenciden 40’ı bu ekleri kullanmadan metin oluşturdukları için, sözü edilen yazım ölçütü 124 kişilik bir denek kümesinde hesaplanmıştır. Son sütunda gösterilen ortalamalarda anlatım ölçütleri 2/3, yazım ölçütü ise 1/3 ağırlıkla yer almaktadır.

Tablo 3. Nesnel Anlatım ve Yazım Ölçütlerinin Dağılımı

Grup ↘ / Ölçüt →	Teknik Anlatım	Günlük Anlatım	Yazım	Ortalama
AÜ 1.sınıf	5,4	7,4	7,6	6,8
AÜ 3.sınıf	5,8	7,1	8,4	7,1
ODTÜ 1.sınıf	7,1	7,0	6,1	6,7
ODTÜ 3.sınıf	5,8	6,7	6,8	6,5

Sonuç:

Bařta tarafsız uzmanların değerlendirmeleri olmak üzere, Nesnel Yazım Ölçütü dışındaki tüm göstergeler, birinci sınıftan üçüncü sınıfa gidildiğinde ODTÜ öğrencileri için düşmekte, AÜ öğrencileri içinse yükselmektedir. Kullanılan ölçütlerin biri dışında tümü, üniversite eğitimlerini yabancı dille yapan ODTÜ öğrencilerinin anadili becerilerinde azalma, Türkçe eğitim gören AÜ öğrencilerinininkinde ise yükselme göstermiştir. Benzer çalışmaların daha geniş örneklemeler üzerinde ve başka göstergeler kullanılarak da gerçekleştirilmesi, yabancı dille yapılan eğitimin anadili becerileri üzerindeki etkilerinin kapsam ve önemini saptamakta yararlı olacaktır. Kiřilerin anadili becerilerinin bireysel, mesleksel ve toplumsal bağlamdaki anlamının irdelenmesi ise son derece önemli ve zorunlu olmakla birlikte bu yazının kapsamı dışındadır.